

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ МОРСЬКИМИ СУДНАМИ

Швецова І.В.

Херсонська державна морська академія
(Україна)

Вступ. Сучасна освіта покликана забезпечити підготовку компетентного фахівця, який володіє знаннями та навичками, що визначають його конкурентоспроможність на ринку праці. Беручи до уваги актуальність розвитку іншомовної освіти в контексті майбутніх судноводів, необхідно шукати нові шляхи впровадження комплексу інноваційних педагогічних технологій з метою забезпечення формування комунікативних здібностей у професійній діяльності. Удосконалення технологій, розвиток міжнародного співробітництва ставить перед системою морської освіти завдання забезпечення професійної підготовки фахівців, здатних здійснювати іншомовну комунікацію з іноземними представниками.

Актуальність дослідження визначається значимістю подальшого узагальнення теоретичних положень і методичного досвіду в формуванні компетентностей майбутніх фахівців, що може бути основою якісних освітніх інновацій в професійній освіті. Важливими в діяльності мореплавців є не тільки власне спеціальні знання, вміння та навички, а й розвиток загальнокультурних і загальних компетентностей, в структурі яких формування іншомовної компетентності особливо значимо в умовах зростаючої професійної мобільності.

Одним із стратегічних завдань України є необхідність реформування сучасної концепції професійної підготовки майбутніх судноводів відповідно до міжнародних стандартів, які визначаються документами як міжнародного рівня («Міжнародна Конвенція з підготовки, дипломування моряків і несення вахти» (2010 р.), «Міжнародний Кодекс управління безпекою», «Конвенція з охорони людського життя на морі» та ін.), так і національного («Морська доктрина України», «Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року», «Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року», «Положення про державну систему управління безпекою судноплавства» та ін.). Питання підготовки компетентного фахівця визначається у державних документах про освіту: «Національна стратегія розвитку України на період до 2021 року», «Закон України «Про вищу освіту», державні стандарти освіти тощо. Формування іншомовної освіти здійснюється під впливом євроінтеграційних процесів в основних державах Європейських країн із урахуванням таких документів Ради Європи, як «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Проведення екзаменів із мови у відповідність до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» та вимоги до Євроспітів.

Наукове підґрунтя дослідження базується на працях, де розглядаються філософсько-педагогічні теорії світогляду як цілісної системи знань, переконань, дій (В. Бех, І. Зязюн, ін.); впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів (В. Биков, І. Войтович, І. Гевко, А. Гуржій, М. Жалдак, Л. Макаренко, Ю. Машбиць, І. Смирнова, О. Спирін та ін.); формування професійно значущих якостей морських офіцерів (М. Бабишена, Н. Бобринцева, М. Кулакова, Т. Четверикова та ін.); особливості фахової та професійної підготовки судноводів (О. Доброштан, О. Мітракова, М. Мусоріна, О. Попова, Н. Слюсаренко, І. Смирнова, І. Сокол, О. Безбах та ін.); теоретичні і методичні засади професійної підготовки фахівців і кваліфікованих робітників морського та річкового транспорту (Л. Герганова, О. Зорька, С. Сторова, Н. Черненко, В. Чернявський та ін.).

Таким чином, зростання актуальності, але недостатній рівень розробленості в педагогічній теорії та практиці механізмів формування професійної іншомовної компетентності фахівців з навігації і управління морськими суднами, судноводіння у процесі фахової підготовки, а також значні потенційні можливості професійного підходу до формування професійної іншомовної компетенції, відповідно до «Міжнародного Кодексу з управління безпекою», «Конвенції з охорони людського життя на морі» обумовили завдання нашого дослідження, що полягатиме в теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування професійної іншомовної компетентності фахівців з навігації і управління морськими суднами в процесі неперервної освіти.

У процесі вивчення науково-теоретичних джерел та практичного досвіду формування професійної іншомовної компетентності фахівців з навігації і управління морськими суднами виявлено суперечності між:

- зростаючими вимогами міжнародних і національних стандартів якості до професійної компетентності фахівців з навігації й управління морськими суднами та недостатнім рівнем їхньої професійної підготовки;

- необхідністю формування професійної іншомовної компетенції фахівців з навігації і управління морськими суднами у процесі неперервної освіти та відсутністю науково обґрунтованих педагогічних умов забезпечення цього процесу;

- сучасними вимогами до удосконалення змісту, форм, методів формування професійної іншомовної компетенції фахівців з навігації і управління морськими суднами у процесі неперервної освіти та реальним станом його науково-педагогічного забезпечення;

- потребою в ефективних шляхах формування професійної іншомовної компетенції і недостатньою науково-методичною розробленістю основ застосування сучасних інтернет-і проектних технологій в навчанні професійно орієнтованої іноземної мови.

Отже, враховуючи те, що студенти повинні досягти необхідного рівня іншомовної компетентності, викладач англійської мови, відповідальний за викладання спеціалізованої морської англійської мови, повинен застосувати ефективні підходи у навчанні. Щоб допомогти викладачам досягти цієї мети, комунікативний підхід [2] повинен бути обраний основним засобом навчання та навчання студентів у поєднанні з іншими підходами.

Тому, одним із важливих факторів розвитку вищої професійної освіти є впровадження сучасних технологій у викладанні іноземних мов. Підвищення мотивації студентів до вивчення морської англійської мови та спрями їх якісній підготовці, що можливо при послідовному практичному застосуванні компетентнісного підходу через впровадження нових технологій активного навчання.

Ефективність впровадження технологій активного навчання можлива завдяки впровадженню змішаного навчання (Blended Learning). Під час аналізу методологічного аспекту змішаного навчання та його впровадження у викладання англійської мови в професійних цілях було встановлено, що така організація навчання має ряд переваг, зокрема, за допомогою електронних ресурсів у зручний для студентів час набувати нових знань. На практичних заняттях передбачається спілкування з викладачем та одногрупниками; дискусії, семінари у формі електронних форумів для відпрацювання нових навичок. Обґрунтовано думку, що змішане навчання враховує індивідуальні особливості студентів при сприйнятті та обробці навчального матеріалу, виборі темпу вивчення навчального матеріалу тощо. Нами було обрано технологічний аспект впровадження електронного навчання, який включає систему управління курсом, що реалізується через платформу Moodle та забезпечує доступ до навчального процесу через підключення учасників навчального процесу до навчальних матеріалів, форумів тощо.

Виходячи з необхідності реалізації дистанційного навчання, спровокованого ситуацією пандемії COVID-19, була зроблена спроба розробити он-лайн курс морської англійської мови, що підтверджується традиційним очним навчанням в аудиторії, і с

прикладом практичного впровадження підходу до змішаного навчання. Описаний курс призначений для студентів, які вивчають морську англійську в Херсонській державній морській академії. Он-лайн компонент курсу стосується як теоретичних питань (професійно пов'язана інформація у вигляді текстів, відео, презентацій чи корисних посилань), так і практичних (за допомогою мовних навчальних заходів, чатів, форумів, завдань). Кожен курс оцінюється за допомогою онлайн-ових комп'ютеризованих тестів (Stop & Checks) та очної взаємодії викладача та студента. Загалом, використання електронного навчального ресурсу насправді може дати можливість створити інтерактивне навчальне середовище та сприяти ефективності викладання морської англійської мови. Впровадження змішаного навчання під час викладання морської англійської мови виявилось ефективним підходом, який дозволяє ефективно формувати та розвивати професійно орієнтовану комунікативну компетентність майбутніх моряків.

Завдяки Moodle викладач також впроваджує різні технології викладання, щоб допомогти своїм студентам брати участь у численних навчальних змістах, таких як морська англійська мова, та максимізувати час у аудиторії, застосовуючи методи, орієнтовані на студентів, використання активних стратегій навчання, залежно від рівня групи. Результати цього дослідження показують, що прийняття Moodle та реалізованого навчання може сприяти комунікативній компетентності студентів з морської англійської мови. Завдання для реалізації змішаного навчання пропонуються на платформі Moodle для студентів морських навчальних закладів навігаційного відділення і дозволяють використовувати навчальний матеріал ширше на всіх етапах навчального процесу і, отже, можуть ефективно використовуватися для оцінки результатів. Moodle значною мірою сприяє розвитку різної мотивації учнів та вдосконаленню володіння англійською мовою.

Технологічний аспект впровадження електронного навчання включає систему управління освітою, реалізований на платформі Moodle, та забезпечує доступ до навчального процесу через підключення учасників до навчальних матеріалів. Це підтвердило ідею, що змішане навчання [1] враховує особисті якості студентів у сприйнятті та адаптації навчального матеріалу, а також вибір темпу вивчення навчального матеріалу. Аналіз даних чітко вказує, що змішане навчання сприяє формуванню різноманітних навчальних курсів у процесі навчання.

Посилаючись на модельний курс ІМО з морської англійської мови [3], основна практика комунікативного підходу базується на мові як практичному інструменті спілкування; навчання, орієнтоване на студентів. Викладачі англійської мови практикують комунікативне викладання мови (CLT), вказівки на основі змісту (CBI) та викладання мови на основі завдань (TBLT). Інтеграція мовної форми та професійного змісту вирішується в контексті таких підходів, як інтегроване навчання за змістом та мовою (CLIL).

Висновки. Таким чином, для ефективного розвитку іншомовної компетентності в контексті майбутньої підготовки штурманів вирішальним фактором є дидактично обґрунтоване використання інноваційних технологій та впровадження технологій активного навчання. Модернізація підготовки іноземних мов майбутніх спеціалістів передбачає не лише зосередження уваги на нових освітніх стандартах, але й виконання одного з найважливіших завдань сучасної освіти, що передбачає не лише передачу студенту необхідного обсягу знань, але і навчання ефективно використовувати їх у професійній та соціальній діяльності. Такі вимоги вимагають нових підходів до підготовки майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dziuban, C., Picciano, A.G., Graham, C.R., & Moskal, P.D. (2016). *Conducting research in online and blended learning environments: New pedagogical frontiers*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.

2. Rudometova L.T. Formation of Communicative Competence of Future Specialists in the Process of Foreign Language Learning in Non-Language University / L.T. Rudometova *European Applied Sciences Wissenschaftliche Zeitschrift: № 5, 2013 (May)*. - Volume 1. ORT Publishing Schwieberdingerstr. - 59 70435 Stuttgart, Germany-p. 109-110.

4. Model Course 3.17 «Maritime English». URL: <https://ra.scribd.com/document/261953765> (Last accessed: 11.02.2019).